

Alueellisen jätehuoltolautakunnan talousarvio vuodelle 2027

Alueellinen jätehuoltolautakunta toimii jätelain (646/2011) 23 §:n mukaisena kuntien yhteisenä jätehuoltoviranomaisena. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluu 17 Pirkanmaan kuntaa: Hämeenkyrö, Ikaalinen, Juupajoki, Kangasala, Lempäälä, Mänttä-Vilppula, Nokia, Orivesi, Parkano, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Sastamala (entisten Mouhijärven ja Suodenniemen osalta), Tampere, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Toimialueella on noin 470 000 asukasta.

Tampereen kaupunki toimii jätehuollon yhteistoiminta-alueen isäntäkuntana. Tampereen kaupungin ympäristövalvonta ja alueellinen jätehuolto -yksikkö vastaa alueelliselle jätehuoltolautakunnalle osoitettujen tehtävien valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.

Jätehuoltoviranomaisen tehtävät määritellään jätelaissa. Jätehuoltoviranomainen päättää jätehuollon järjestämisen yleisistä periaatteista kuten esimerkiksi jätetaksasta, jätteenkuljetusjärjestelmästä ja jätehuoltomääräyksistä. Lisäksi jätehuoltoviranomainen käsittelee anomukset jätehuoltomääräyksistä poikkeamiseksi ja jättemaksun määräämiseksi taksasta poiketen sekä käsittelee jätehuoltomääräysten mukaisia ilmoitusasioita. Jätehuoltoviranomainen myös seuraa aktiivisesti jätelainsäädännön ja kunnallisten jätehuoltomääräysten toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomaisen toiminnalla luodaan edellytykset ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavalle ja asiakkaita monipuolisesti palvelevalle jätehuoltojärjestelmälle. Toiminnalla turvataan lisäksi tehokas ja yhdenmukainen viranomaispäätöksenteko yhteistoiminta-alueella. Jätehuoltoviranomainen huolehtii, että yhteistoiminta-alueen kuntien, ympäristönsuojeluviranomaisten, Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja muiden sidosryhmien kanssa tehdään riittävästi yhteistyötä jätehuollon alueelliseksi kehittämiseksi.

1. Toimintaympäristön muutokset

Kansallinen jätelainsäädäntöä koskeva ohjaus on edelleen jatkuvassa muutoksessa. Talousarvioesitystä laadittaessa hallituksen esitys jätelain muuttamiseksi on ollut lausuttavana ja muutosten on esitetty tulevan voimaan 1.9.2027. Muutokset liittyvät EU:n yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden saavuttamista koskevan kansallisen sääntelyn tiukentumiseen. Esitetyillä jätelain muutoksilla pyritään esimerkiksi parantamaan yhdyskuntajätteiden, pakkausjätteiden (erityisesti muovipakkausten) sekä biojätteen kierrätystä sekä hillitsemään jätteenpoltoa.

Tämän lisäksi tarkastelussa on parhaillaan myös jätteenasetuksen muuttaminen, jonka yhteydessä on odotettavissa, että esimerkiksi asuinkiinteistöille ja kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöille asetetut jätteiden erilliskeräysvelvoitteet tulevat tiukentumaan yhdyskuntajätteen kierrätystavoitteiden saavuttamiseksi. Huomiota kohdistuu todennäköisesti erityisesti biojätteen ja muovipakkausjätteiden erilliskeräysvelvoitteisiin. Mikäli esimerkiksi jokaista kiinteistöä koskeva biojätteen lajittelu- ja erilliskeräysvelvoite tulee laajenemaan aiempaan pienempiin taajamiin (tällä hetkellä velvoite koskee 10 000 asukkaan taajamia), aiheuttaa se hallinnollista taakkaa jätehuoltoviranomaiselle muutosten toimeenpanossa.

Samanaikaisesti valmistelussa on myös ns. jätelaki 2-hanke, jonka tarkoituksena on tehdä yhdyskuntajätehuollon kilpailuneutraaliteettia koskeviin säännöksiin muutoksia huomioiden mm. hallitusohjelman mukaiset kirjaukset kuntien toissijaisen jätehuollon järjestämistä vastuun tarkentamisesta. Tämä lakimuutos on julkaistu juuri lausunnoille ja muutosten esitetään astuvan voimaan 1.1.2027. Lisäksi ympäristöministeriössä on käynnissä työ uuden kiertotalouslain valmistelemiseksi. Kiertotalouslaki tulee korvaamaan nyt voimassa olevan jätelain. Lakia valmisteleva työryhmä on antanut mietinnön kiertotalouslaista helmikuussa 2026 ja ympäristöministeriö jatkaa kiertotalouslain valmistelua työryhmän mietinnön pohjalta. Tavoitteena on toteuttaa jätelain kokonaisuudistus seuraavan hallituskauden aikana. Tässä yhteydessä on esimerkiksi esitetty, että jätehuoltoviranomaiselle säädettäisiin osittaista valvontatoimivaltaa, mikä olisi rinnakkainen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan kanssa.

Alueellisella tasolla vuoden 2027 aikana jatkuu uusien, aiempaa laajempien kiinteistöittäisten jätteenkuljetusalueiden toimeenpano. Kuljetusalueet laajenevat vuoden 2027 aikana Orivedellä, Juupajoella, Ruovedellä ja Vesilahdessa. Muutos koskee noin 3 000 asiakasta. Lisäksi kompostointi-ilmoitusten ennakoitaan aiheuttavan hallinnollista työtaakkaa vuoden 2027 aikana. Vuonna 2022 tehtyjen ilmoitusten voimassaolo päättyy vuoden 2026 lopulla, koska jätelain mukaan ilmoitukset on uusittava viiden vuoden välein. Tehdyistä ilmoituksista noin puolet, 11 000 kpl, on tehty vuoden 2022 aikana.

2. Vuoden 2027 toiminnalliset tavoitteet

2.1 Toiminnan mittarit

Jätehuoltolautakunnan toiminnan mittarit vuodelle 2027 on esitetty alla olevassa taulukossa. Nämä ovat samoja kuin vuonna 2026. Mittareiden ennusteisiin on esitetty yksittäisiä muutoksia johtuen toimintaympäristön muutoksista ja vuodelle 2027 suunnitelluista toiminnan painopisteistä.

	TP 2024	TP 2025	TAE 2026	TAE 2027
Toiminta on sujuvaa ja laadukasta:				
Hakemusten käsittelyajan keskiarvo, pv	7	5	14	14
Poikkeamispäätösten pysyvyys ylemmissä oikeusasteissa, %	100	100	100	100
Annettujen poikkeamispäätösten määrä, kpl	1 100	1 216	900	1 000
Käsiteltyjen ilmoitusten määrä, kpl	4 071	1 740	2 000	9 000
Jätehuollon keskeisten toimijoiden kanssa tehdään tiiviisti yhteistyötä:				
Jätehuollon kehittämispalaverit yhteistoiminta-alueella, kpl	17	17	17	17
Kiinteistöt ovat kattavasti ja asianmukaisesti järjestetyn jätehuollon piirissä:				
Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamista koskevien seurantakirjeiden määrä, kpl	1 498	1 140	1 000	1 500
Tehtyjen tarkastusten määrä, kpl		208	200	200

2.2 Muut toiminnalliset tavoitteet

Vuoden 2027 toiminnassa painotetaan kolmea keskeistä kokonaisuutta: ennakoivaa ja vaikuttavaa viranomaistoimintaa, jätelainsäädännön ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta sekä selkeää ja sujuvaa yhteistyötä jätehuollon toimijoiden välillä.

Ennakoiva ja vaikuttava viranomaistoiminta

Vuoden 2027 aikana korostuu toimintaympäristön muutoksiin varautuminen ja muutosten hallittu toimeenpano. Jätelainsäädäntöön ja kiertotalouteen liittyvien säädösmuutosten seuranta jatkuu aktiivisena, ja niiden vaikutuksia kunnallisiin jätehuoltomääräyksiin, jätetaksoihin ja muihin keskeisiin asiakirjoihin arvioidaan ennakoivasti. Muutosten toimeenpanoa valmistellaan suunnitelmallisesti yhteistyössä Pirkanmaan Jätehuolto Oy:n ja toimialueen kuntien kanssa siten, että muutokset voidaan viedä käytäntöön hallitusti ja oikea-aikaisesti.

Viranomaistoiminnassa panostetaan päätösten, ohjeiden ja viestintämateriaalien selkeyteen ja ymmärrettävyyteen. Viestintää kehitetään aiempaa ennakoivammaksi siten, että asukkaat ja sidosryhmät saavat ajantasaisen tiedon tulevista muutoksista riittävän varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on tukea tulevien muutosten sujuvaa toimeenpanoa.

Samalla pyritään vähentämään yksittäisten asiakaskohtaisten päätösten tarvetta selkeyttämällä ratkaisulinjauksia. Toimintavuoden aikana arvioidaan, missä asiakokonaisuuksissa päätöksenteko voidaan korvata hallinnollisesti kevyemmällä menettelyillä.

Jätelain ja jätehuoltomääräysten noudattamisen seuranta

Vuoden 2027 aikana jatketaan kuluvana vuonna käynnistettyä seurantatyötä vakituisten asuinkiinteistöjen lietesäiliöiden tyhjennyksiä koskien. Seuranta kohdennetaan erityisesti vakituisten asuinkiinteistöjen lietesäiliöiden tyhjennysten asianmukaisuuteen. Seurannan tarkoituksena on varmistaa kiinteistöjen kuuluminen kunnan järjestämään jätehuoltoon sekä jätehuoltomääräysten mukaisten tyhjennysvälien toteutuminen. Tavoitteena on ehkäistä puutteellisesta lietejätehuollosta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.

Lisäksi jätehuoltoon liittymisen seurannan reaaliaikaisuutta kehitetään edelleen jätteenkuljetusrekisteriä ja paikkatiedon hyödyntämistä parantamalla. Samalla selvitetään myös mahdollisuuksia hyödyntää tekoälyä seurantatyössä, jotta viranomaistehtävät voidaan hoitaa vaikuttavasti ja yhdenmukaisesti.

Toimintavuoden aikana varaudutaan myös kompostointi-ilmoitusten uusimiseen liittyvään työmäärään, kun vuonna 2022 tehtyjen ilmoitusten voimassaolo päättyy. Tehdyistä ilmoituksista noin puolet, 11 000 kpl, on tehty vuoden 2022 aikana.

Selkeä ja toimiva yhteistyö jätehuollon toimijoiden välillä

Vuonna 2027 kehitetään edelleen yhteistyötä jätehuollon keskeisten toimijoiden ja viranomaisten välillä. Eri-tyisenä tavoitteena on edistää yhteisten valvontakäytäntöjen muodostamista ja varautua siihen, että jätehuoltoviranomaisen rooli voi jatkossa laajentua valvonnan suuntaan. Yhteiset toimintamallit suunnitellaan ennakoivasti yhteistyössä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

Toimintavuoden aikana selkeytetään edelleen eri toimijoiden rooleja, vastuita ja yhteisiä prosesseja. Tavoitteena on tunnistaa ja poistaa epäselvät, päällekkäiset tai tulkinnanvaraiset toimintatavat sekä varmistaa, että vastuut on dokumentoitu selkeästi. Erityisesti rakennusvalvonta- ja jätehuoltoviranomaisen yhteistyötä kehitetään osana kuntien kanssa tehtävää yhteistyötä siten, että eri toimijoiden välille pyritään muodostamaan yhteinen näkemys jätehuoltovelvoitteiden kiinteistöjen kokonaisuudesta.

3. Palvelukokonaisuuden talous

Jätehuoltolautakunnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Alueellisen jätehuoltolautakunnan ja jätehuollon yksikön henkilökunnan kustannukset rahoitetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä. Tampereen kaupunki laskuttaa jätehuoltoviranomaisen toiminnasta aiheutuneet kustannukset Pirkanmaan Jätehuolto Oy:ltä viimeistään kalenterivuoden loppuun mennessä. Yhteistoimintasopimuksen mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset yhteistoiminnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Jätehuoltoviranomaisen vuoden 2027 talousarvioksi esitetään 595 000 €. Kuluvan vuoden talousarvio on 604 000 €, joten budjetin esitetään alenevan 9 000 eurolla. Talousarvion henkilöstömenojen kasvu johtuu 1.4.2027 voimaan tulevasta kunta-alan yleiskorotuksesta. Lisäksi henkilöstömenoihin vaikuttaa Tampereen kaupungin vuonna 2025 pidettyihin yhteistoimintaneuvotteluihin liittyvä organisaatiomuutos, jossa jätehuoltopäällikön resurssia on siirretty osittain myös ympäristövalvonnan toiminnan johtamiseen. Tämä pienentää jätehuoltoviranomaisen kustannusosuutta, mutta kokonaisuutena henkilöstömenot ovat hieman aiempaa talousarviota korkeammalla tasolla tulevan yleiskorotuksen takia.

Vuokrakustannukset ovat alenemassa vuodesta 2026. Vuonna 2026 vuokriin vaikuttaa toimitilojen vaihtaminen, minkä vuoksi vuokria kohdentuu osittain sekä vanhoihin että uusiin toimitiloihin. Vastaavaa päällekkäistä kustannusta ei ole enää vuonna 2027, mikä pienentää vuokratasoa noin 12 000 eurolla. Muut toimitamenot säilyvät pääosin ennallaan.

Jätehuoltoviranomaisen talousarvioesitykseen liittyy vielä epävarmuuksia, koska Tampereen kaupungin kehysneuvottelut ovat vasta käynnistymässä. Tämän vuoksi talousarvioesitystä varaudutaan päivittämään ennen talousarvion hyväksymistä jätehuoltolautakunnassa syyskuussa. Kaupungin ylikunnalliset lautakunnat joutuvat kuitenkin aloittamaan ensi vuoden talousarviovalmistelun jo nyt, jotta talousarvioesitys ehditään lähettämään talousarvioprosessin edellyttämässä aikataulussa toimialueen kuntiin lausunnoille. Tampereen kaupungilla on myös käynnissä talouden tasapainottamisohjelma, jonka ensi vuoden kohdentuminen jätehuollon alueellisiin viranomaispalveluihin on vielä osittain epäselvä. Nämä tiedot varmistuvat kesän ja alkusyksyn aikana.

Alueellinen jätehuoltolautakunta

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2025	TA 2026	TAE 2027
Toimintatulot			
Tuet ja avustukset	2	0	
Muut toimintatulot	500	604	595
Toimintatulot yhteensä	534	604	595
Toimintamenot			
Henkilöstömenot	-400	-429	-434
Palkat ja palkkiot	-324	-345	-351
Henkilösivumenot	-76	-84	-83
Eläkemenot	-66	-71	-70
Muut henkilösivumenot	-10	-13	-13
Palvelujen ostot	-63	-88	-85
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5	-4	-5
Vuokramenot	-19	-51	-39
Muut toimintamenot (kp 113132_26299 jätehuoltotk)	-32	-32	-32
Toimintamenot yhteensä	-519	604	-595
Toimintakate	15	0	0
Tilikauden tulos	15	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	15	0	0

Henkilöstömenot ja
palkalliset henkilö-
työvuodet (htv)

	TP 2025		TA 2026		TA 2027	
	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv	1 000 euroa	htv
Jätehuolto	-400	6,33	-429	6	-434	6,13